

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS JELENTÉSE

(Második akkreditációs értékelés)

**BUDAPESTI GAZDASÁGI FŐISKOLA
KERESKEDELMI, VENDÉGLÁTÓIPARI ÉS IDEGENFORGALMI
FŐISKOLAI KAR**

2008/1/XII. számú MAB határozat

2008. január 25.

I. AZ AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS INDOKLÁSA

Az intézményben meghatározó a rektor és a közvetlen munkatársai által megfogalmazott, a főiskola Szenátusa által megvitattott és elfogadott stratégia. Ez az intézmény és azon belül a kar számára egységes, egyértelmű irányt jelöl ki. A kar a vezetésével kapcsolatos feladatokat a főiskolai vezetéssel megosztva a szervezeti ábrán megismert rendben látja el. Az egyes vezetői pozíciók, illetve szervezetek közötti munkamegosztást világosan rögzítették. A vezetés egymást támogató módon végzi feladatait.

A rendelkezésre álló tantermek száma és kapacitása elegendő az oktatási feladatok ellátásához. A termek egy részében projektor és felszerelt vászon, valamint az oktatói asztalba épített számítógép áll rendelkezésre. Az informatikai rendszer adottságai megfelelőek, a gépek kora, állapota és a rendszerbe csatlakozásuk kellő alapot ad a képzéshez. Az informatikai laborok megfelelő számban állnak rendelkezésre, azok megújítása időszakosan történik.

A gyakorlati helyek biztosítása folyamatos. Szakmai szempontból kiemelkedő megoldás található a laborok, tankonyhák, külső gyakorló hely eszközeiben és a körülöttük kialakított gyakorlati működtetés tekintetében. Az egyes területek nem csak a technológiák és a közvetlen szakmai ismeretek megszerzését, hanem a gyakorlatban nélkülözhetetlen higiéniai, HACCP és mérőeszköz-kultúra megismerését is szolgálják.

A főiskola általános karbantartása megfelelően szervezett, a műszaki terület vezetése kellő szakértelemmel és szakmai háttérrel oldja meg a feladatokat. Ez a képzési helyeken eltérő mértékű belső és külső munkaerő bevonásával történik. A műszaki folyamatokhoz dokumentált projekttervezést nem találtunk. Összességében az infrastrukturális adottságok megfelelőek.

A könyvtári dokumentumok feldolgozása Aleph integrált könyvtári rendszerrel történik. A feldolgozottság teljes. A könyvbeszerzésre fordítható összegek évről évre változnak a pályázati lehetőségek függvényében. A kiszolgálás az oktatási rendhez igazodó időbeosztással történik. A könyvek elhelyezése az épület adottságai miatt rossz hatékonyságú, a folyosói, szekrényes elhelyezés biztonsági kérdéseket is felvet.

A könyvtár különleges adottsága a szakmaterülethez kialakított, a maga nemében páratlan gyűjtemény.

II. MINŐSÉGÉRTÉKELÉS

Az Kar elődje, a Kereskedelmi, Idegenforgalmi és Vendéglátóipari Főiskola régi, patinás intézménye a magyar felsőoktatásnak, s hosszú időn keresztül egyedüli intézménye volt mind a hazai vendéglátás, mind pedig az idegenforgalmi képzésnek. A Kar jogelődje mindkét szak képzési követelményeinek kidolgozója. A képzés Vendéglátó és Szálloda szakon több évtizede, Idegenforgalmi és Szálloda szakon több mint tíz éve folyik.

Az erős intézményi integráció hatására a kar önálló mozgásteret erőteljesen leszűkült és csak a kar sajátosságaira biztosít önálló mozgásteret. A határozott intézményi stratégia mellett a Kar, összevetve a többi karral, kevesebb energiát fordít a saját karaktert és arculatot tükröző tervezésre, illetve a kari sajátosságok megfogalmazására. Ugyanakkor a Kar stratégiaként kezeli a BGF szintű stratégiai elemek beépítését saját jövőalakításába.

A környezeti változások, ezen belül a Bologna-folyamat elengedhetlenné tette a karok közötti együttműködést és koordinációt, amely a karok közötti stratégiák folyamatos egyeztetését és összehangolását eredményezte. Ez tette lehetővé, hogy a karokon átívelő oktatási szervezeti egységek, intézetek jöhessenek létre. A tanszéki integrációval párhuzamosan a tantárgyak konszolidálására is sor került.

A kar rendelkezik jövőképpel és fejlesztési koncepcióval. A jövőbeli oktatás fő súlypontját az alapszintű képzések jelentik.

A szervezeti struktúra alapvetően igazodik az új szakok profiljához. A szakok mögött kari intézet áll, sőt, bizonyos esetekben a szakiránynak is önálló szervezeti háttéregysége jött létre. Az Intézmény kapcsolata a külső érintettekkel kimondottan jó, ami növeli a hallgatók munkaerő-piaci esélyeit.

Az intézmény infrastrukturális feltételei jók, régi de értékes épületei között példaértékűen valósították meg az oktatás feltételeit. Egyes esetekben az épületek adta lehetőségek korlátot jelentenek, (előadók kialakítása, könyvtári állomány stb.). Az oktatók elhelyezése a helyhiány miatt nem ideális. Tudatos vezetői fejlesztést igényel, hogy a hallgatók az órákon kívüli időszakban kellő infrastruktúrájú, közösségformálást is lehetővé tevő környezetet találhassanak az intézményben.

A karon színvonalas oktató és kutatómunka folyik. A képzés személyi feltételei megfelelőek, a jövőben fontos feladat a fiatalítás és a fokozattal és megfelelő gyakorlati tapasztalattal bíró oktatói kar biztosítása.

III. A MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZER ÉRTÉKELÉSE

A kidolgozott rendszer még nem teljes. A Kar sajátosságaként értékelhető, hogy a korábbi években is erős vezetői figyelem irányult a minőségbiztosításra, melynek elemei intézményi szintű szabályozássá alakultak át. A jelenleg indított minőségügyi fejlesztések a korábbi rendszer fejlődését eredményezték. Az önértékelés és a vezetői teljesítménymérés általánossá válásának elemei látszódnak. Az oktatók hallgatói véleményezése rendszeres, ennek további fejlesztése a visszacsatolásokban igényel figyelmet.

A rendszer múltbeli és az új rendszerben megújított fontos elemeként kezelhető az oktatóval szembeni elvárásokat tartalmazó részletes, egyénre szabott karrier terv, amely előrehaladási ütemtervet is tartalmaz. Különösen fontos ennek fejlesztése és pontosabb lebontása. Fontos, hogy a karrierterv teljesítése kerüljön összefüggésbe az ösztönzési rendszerrel.

A Karon találtunk gyakorlatot a végzett hallgatók nyomon követésére is, melynek eredményei felhasználásra kerültek.

A Karon nem történt még tervezett belső audit, de területenként minőségértékelés és vezetői felülvizsgálat folyt, nincs dokumentált projektterv és átfogó mutatórendszer a minőségfejlesztésre. A mutatók rendszerének kialakítása kezdeti stádiumban van. Ezek esetében a célértékek tudatosítási és tervezési folyamata csak most indul.

A Karon nagy számban található kérdőíves felmérés és annak kiértékelése. A feldolgozások szakmailag magas szintje bizonyítja, hogy a teljesen kidolgozott és rendszeresen működtetett rendszer erős támasza lesz a vezetőségnek, biztosítva a felesleges erőforrások felhasználását.

A Karon használt kiértékelések a jövőben rendszeres alapot biztosíthatnak a fejlesztésekre. Ezek közül szakmailag is átvizsgáltuk a következőket:

- Karriertervek
- Az oktatói munka hallgatói véleményezése
- Belső értékelések a tananyagok átfedésére
- Az MSc szintű tanárképzés indításával kapcsolatos értékelések
- Pályakövetés
- Évi minőségértékelés
- Záróvizsga bizottsági elnökök értékelése

A minősítettség érdekében tudatos és aktív szabályozás folyik, melynek fontosabb dokumentumai: a szerződések, a tanulmányi terv, az alkotói szabadságok rendszere.

A legtöbb folyamat szabályozott, esetenként ezek egységesítése és hatékonyságának növelése lehet szükséges (pl. formanyomtatványok) a minőségbiztosítási rendszer keretei között. A kidolgozott és megvalósított mérések esetében történt már visszacsatolás, szabályozás, bár ezek köre még további bővítést igényel, hogy a felmérések a hatékonyság elfogadható szintjét elérjék.

Az egyes szervezeti értékelések több szinten, rendszeresen, kellő hatékonysággal működnek, de az alacsonyabb szervezeti szinteken (az értekezletek) nincsenek előírtan dokumentálva.

A hallgatók számára az oktatók elérhetősége biztosított (e-mailen és faliújságon keresztül is), intézményesítetten konzultációs lehetőséget kapnak. A hallgatókkal való kapcsolattartást jól működő ügyfélszolgálati iroda szolgálja, amely egyben biztosítja a megbízható adminisztrációs kapacitást is. A Kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat között a kapcsolat jó. Megállapítható, hogy az Kar hallgatóbarát, ügyfélközpontú.

Összességében a minőségbiztosításról megállapítható, hogy a Kar keretei között működő folyamatok szabályozottak, mely gyakran a jelentős oktatói gyakorlatból öröklődik. Ez több fontosnak ítélt területen önmagában is jól működik. A szellemében és tudatosságában megindított folyamatok jelentős részéről elmondható, hogy szakmailag megalapozott, a problémákkal arányos, sok területen már kipróbált, egységes, de sok területen még kezdeti stádiumban lévő része a főiskola életének. Az országos szinteket tekintve a minőségbiztosítási működés megfelelő, de szorgalmazható, hogy a megindult folyamatok projektervének teljesítése kiemelt fontosságú vezetői felelősség legyen.

IV. TUDOMÁNYÁGANKÉNTI ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉS

IV.1. GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYOK

Felsőfokú Szakképzések

Idegenforgalmi szakmenedzser
Vendéglátó szakmenedzser
Kereskedelmi szakmenedzser
Európai uniós üzleti szakügyintéző
Intézményi kommunikátor
Kis- és középvállalkozási menedzser
Gazdálkodási menedzserasszisztens
Titkárságvezető
Üzleti szakmenedzser

A Kar (illetve jogelődje) az elsők között indította el az ilyen típusú képzést, s jelenleg nagy létszámú hallgató vesz részt FSZ képzésben. A Kar szakmai irányítása mellett közel harminc középfokú oktatási intézményben folyik szakmenedzser képzés. A képzési programok felépítése és összetétele megfelel a jogszabályokban megfogalmazottaknak. A képzés erőteljesen gyakorlat-orientált. A képzési programban (és a honlap segítségével megvizsgált órarendek alapján) a gyakorlatok száma és aránya erősen meghaladja az előadások számát. A Kar gyakorlati helyei és oktatókabinetei, tantermei, stb. segítségével a hallgatóknak lehetőségük nyílik a gyakorlatban is elsajátítani a szakterület egyes munkafázisait.

A felsőfokú szakképzés az elmúlt években jelentős átalakuláson ment keresztül. Erősödött a képzés gyakorlat-orientáltsága, s a képzés hangsúlya – mind hallgatói, mind intézményi

oldalról – áttevődött a főiskolára való belépésről a szakképzés megszerzésére. A végzett hallgatók elhelyezkedési adatai jók. A legjobb teljesítményt nyújtók továbbtanulhatnak BA képzésben. Az átalakítás részét képezi, hogy a hallgatók az első félévben szakmai gyakorlattal kezdik tanulmányaikat.

Alapképzések (hagyományos szakok)

<u>Szak megnevezése:</u>	Idegenforgalmi és szálloda
<u>Képzési szint:</u>	főiskolai
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező, távoktatás
<u>Idegen nyelven folyó képzés:</u>	angol és német nyelven
<u>„Jogutód” szakja:</u>	Turizmus-vendéglátás

<u>Szak megnevezése:</u>	Vendéglátó és szálloda
<u>Képzési szint:</u>	főiskolai
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező, távoktatás
<u>Idegen nyelven folyó képzés:</u>	angol nyelven
<u>„Jogutód” szakja:</u>	Turizmus-vendéglátás

A két szak közös jellemzői

Mind az Idegenforgalmi és Szálloda, mind pedig a Vendéglátó és Szálloda szak – a legutóbbi akkreditációt követően – folyamatos korszerűsítésen ment keresztül, mind a tanterv szerkezetét, mind a tárgyak tartalmát, mind pedig az oktatás módszertanát illetően. Bővült a választható tárgyak köre is. A képzés és a szak tartalmának folyamatos korszerűsítését segítik az intézmény és oktatóinak széleskörű vállalati kapcsolatrendszere és a gyakorlati és elméleti szakemberekből álló Szaktanácsadó Testület tanácsai. A Kar igyekszik nemzetközi kapcsolatain keresztül a nemzetközi szinten megjelenő tendenciákat és elvárásokat is a programokba integrálni.

A szakmai képzés – más hazai felsőoktatási intézményekhez képest – összességében erősen gyakorlat-orientált. Ezt mindkét szakon különösen erősítik az intézmény infrastruktúrájában létrehozott gyakorlóhelyek-gyakorlati lehetőségek. Külön kiemelésre érdemes az Alma Mater Tanüzem, az oktatókabinett két tankonyhája és két tanterme, valamint a KVIF Kar hallgatói által üzemeltetett, PSZF Karon működő tanterem és söröző, és egy sommelier terem, amelyek lehetővé teszik a vendéglátás számos területének megismerését és gyakorlati munka végzését. Mindkét szak képzési programjának szerves része két félév szakmai gyakorlat, amelyből egy félévre az akadémiai képzés közben, egy félévre pedig azt követően kerül sor. A hallgatók így módon elméleti tudásukat átültethetik a gyakorlatba, s diplomájuk kézhezvétele pillanatában már egyéves szakmai gyakorlattal rendelkeznek, amely munkaerőpiaci versenyképességüket növeli. A hallgatók szakmai gyakorlatukat döntő mértékben hazai vállalatoknál töltik, azonban az Idegenforgalmi és Szálloda szakos hallgatók egy kis része számára az intézmény külföldön képes gyakorlatot szervezni. Az angol nyelvű képzés esetében a hallgatók egy év összefüggő szakmai gyakorlaton vesznek részt, sokan közülük külföldön.

A rendelkezésre álló dokumentumok – köztük kérdőíves felmérések eredményei – alapján, mind az Idegenforgalmi és Szálloda, mind pedig a Vendéglátó és Szálloda szakon végzett

hallgatók képzettségéről és készségeiről kedvezőek mind a munkáltatói visszajelzések, mind pedig a volt hallgatók általi minősítés.

A korábban oly jelentős levelező képzést mindkét szak esetében felváltotta a hallgatók intézményen kívüli tanulását jobban támogató távoktatás *(lásd lentebb)*.

A megvizsgált szakdolgozatok (többségük jeles vagy jó, illetve két közepes dolgozat) tanúsága alapján összességében a hallgatók érdekes és aktuális, praktikus témát választottak szakdolgozatuk tárgyául. A témákat és a felvetett problémákat kellőképpen megvizsgálták, kidolgozták, eredményeiket összefoglalták. A hallgatók hivatkozási rendje az esetek többségében mind szakmailag, mind formailag megfelel az elvárásoknak. Ez utóbbi különösen fontos, mert a megelőző akkreditáció során a megvizsgált dolgozatok nem vagy alig tartalmaztak szakirodalmi hivatkozásokat. A felhasznált források köre többségükben kellőképpen bő és jól megválasztott szakirodalmi bázis. A források között gyakran szerepeltek interjúk. A megvizsgált angol és német nyelvű szakdolgozatok nyelvezete kiválóan bizonyult. A dolgozatok opponensei a bírálatokat egységes szempontrendszer szerint készítették el, ami a hallgatók egységes mérését és értékelését biztosítja.

A szakdolgozatok összességében jó színvonala mellett érdemes néhány fejlesztendő területre felhívni a figyelmet. Még a jelessel értékelt dolgozatok között is volt olyan, amelyik igen rövid irodalomjegyzékkel rendelkezett. A felhasznált források több esetben nem voltak kellőképpen frissek. Az irodalomjegyzékekben több helyen szerepeltek pontatlan forrásmegjelölések (megjegyzendő, hogy a honlapon található, az oktatók által megadott tematikák irodalomjegyzékében található források sem felelnek meg több helyen a formai követelményeknek). A dolgozatok egy részében érezhető hivatkozások hiánya, illetve dolgozatok között és dolgozaton belül is egyenlőtlenségek figyelhetők meg. A dolgozatok egy része leíró. Nagy a terjedelmi szóródás: a szakdolgozatok között volt olyan (jelessel értékelt) dolgozat, amely mellékletekkel együtt is alig érte el az 50 oldal terjedelmet, míg más dolgozatok a 130 oldalt is meghaladták. Az opponensek bírálati sem bizonyultak egységesnek: a megvizsgált bírálatok egy része kellőképpen alapos és tartalmas visszajelzést adott a szerzőnek, míg mások terjedelme alig érte el a fél (!) oldalt, s mindössze néhány általános megjegyzést tartalmaztak.

Az oktatók, infrastrukturális sajátosságok értékelését – azonosság következtében – lásd a Turizmus-Vendéglátás BA-szak értékelésénél.

<u>Szak megnevezése:</u>	Kereskedelmi
<u>Képzési szint:</u>	főiskolai
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező, távoktatás
<u>Idegen nyelven folyó képzés:</u>	angol és német nyelven
<u>„Jogutód” szakja:</u>	Kereskedelem és marketing

A hagyományos főiskolai kereskedelmi szak a 4/1996 szerinti képzési követelményeknek megfelelően működik. A szak nappali (7 féléves) és levelező, valamint távoktatási formában (8 féléves) működik. A magyar nyelvű nappali képzés 1998/99-es tanévtől német nyelvű, majd 2004-/2005-ös tanévtől angol nyelvű képzéssel bővült. A nappali tagozaton (magyar, német, angol nyelvű képzés) a hallgatók száma 2001/2002-es, 2005/2006 tanévek közötti

időszakban 12,8%-kal, a levelező és távoktatási hallgatók száma 51,2%-kal, együttesen 25,9%-kal nőtt, amely 6,5%-os éves növekedési ütemnek felel meg. A hallgatói létszám növekedése (1350 főről 1690 főre) a hallgató és tanár arányban is jelentős változásokat hozott. A 2005/2006-os tanévben a kereskedelmi szakon 1 főállású oktatóra jutó hallgatók száma 10 hallgató/oktató/év. Ha csak a bázis intézeti tanszék főállású oktatóit vesszük figyelembe (Kereskedelmi Intézeti Tanszék, 18 fő), akkor ez az arány 20 hallgató/oktató/év, amely túlságosan magasnak tekinthető. A Kereskedelmi szakon oktató részfoglalkozású és óraadó tanárok aránya viszonylag magas (35,1%), amely valamelyest segít az óraterhelés normalizálásában, valamint az egy oktatóra jutó diplomaterves hallgatók létszámának csökkentésében. Az oktatói terhelések korlátozása végett szükségesnek tekinthető az elmúlt években bevezetett 25 hallgató/oktató/év maximumérték bevezetése, bár ez is kissé túlzónak tekinthető. A nagy részfoglalkozású és óraadói létszám fejlesztése az új BA képzési követelmények keretein belül jelentős akadályokba ütközik. Az előző oktatói terhelések mellett a kutatási és publikációs tevékenység lehetőségei erősen korlátozottak.

Az oktatás színvonala (felmérések, hallgatói vélemények, látogató bizottsági tapasztalatok) jónak ítéltető. A hallgatók oktatókról, képzésről és gyakorlati feltételekről való visszacsatolása biztosított. Az oktatók tudományos fokozat szerinti megoszlása megfelel az indítás időpontjában érvényes akkreditációs követelményeknek.

Az oktatók és a hallgatók közötti kapcsolatok rendszeresek és jók, bár évfolyam létszámtól, illetve a képzés formájától függően erősen differenciáltak. A hallgatók véleményének felmérése és a pályakövetés rendszeres, az oktatáshoz szükséges laborok, oktatástechnikai eszközök, gyakorlati helyek biztosítottak, bár a hallgatói felmérések oktatási terem korlátokról, illetve szervezési hiányosságokról is tanúskodnak.

A hallgatói teljesítmények és eredmények a közölt adatok alapján jó színvonalúnak tekinthetők. A záróvizsga eredmények a főiskolai kereskedelmi szakon a magyar nyelvű képzésben 4,25-4,55 között, a német nyelvű képzésben 4,0-4,72 között, a távoktatási tagozaton 4,20-4,67 között változtak éves átlagban. A záróvizsga eredmények viszonylag magasnak tűnnek, amelyek részben ellentmondanak a fő szakmai tárgyak és szigorlatok átlageredményeinek (azok általában stagnáló vagy romló szintjeinek), illetve a záróvizsga bizottsági elnökök véleményének (kari önértékelési kiadvány 53. oldal 3. bekezdés 3. pont). A viszonylag magas záróvizsga eredményekre részben magyarázat, hogy azok csak a sikeres vizsgák eredményét tartalmazzák, illetve a záróvizsga átlagok mögött viszonylag jelentős szórás is van a (minimum 2,5 középeztől, 5,0 kiválóig terjednek).

A hallgatói lemorzsolódás átlagosnak tekinthető, megfelelő követelmények támasztását igazolja. A lemorzsolódás képzési sajátosságok szerint differenciált: a magyar nyelvű nappali képzésben átlagosan 4,1%/év, a magyar nyelvű távoktatási képzésben 8,4%/év, a német nyelvű képzésben 4,7%/év, az angol nyelvű képzésben 8,7%/év. A lemorzsolódás aránya a magyar nyelvű távoktatási képzésben és a német nyelvű képzésben határozott időbeni trendet nem mutat, a magyar nyelvű nappali és az angol nyelvű nappali képzésben határozottan csökkenő trendet mutat. Az idegen nyelvű képzés tapasztalatai és hallgatói vélemények egyaránt pozitívak.

Az oktatás feltételei közül a könyvek és jegyzetek mind a magyar, mind a német, illetve az angol nyelvű képzésben rendelkezésre állnak. A képzések közül a magyar nyelvű távoktatási formában a képzés speciális jellegéből fakadóan jelentkeznek problémák a jegyzetek és

oktatási segédanyagok területén. A távoktatási hallgatók körében végzett felmérés adatai szerint a hallgatók 38,8-47,2%-a csak részben, illetve nem értette meg a jegyzetből a tananyagot, a hallgatók 43,2-50,5%-a úgy ítélte meg, hogy a jegyzet és a konzultáció együttesen nem volt elegendő a hatékony felkészüléshez, a hallgatók 86,2-97,8%-a átfedéseket és ismétléseket jelzett a tananyagoknál, a hallgatók zöme (medián) 42,5-45,5%-a közepesnek ítélte a jegyzet ellátást.

A főiskolai kereskedelmi szak hallgatói – a pályakövetési vizsgálatok alapján – elsősorban a nyelvi képzést, a gyakorlati képzést, illetve a számítástechnikai, valamint a szakmai tantárgyi képzést értékelték átlag felettire, az alapozó módszertani és közgazdasági tantárgyi képzést átlagosnak vagy annál gyengébbnek. Ezek a pozitívumok a kar erősségeinek listáján is jelentős helyet foglalnak el. A hallgatói létszám, valamint a személyi és tárgyi (tanterem, számítógépes termek) feltételek közti ellentmondásra hívja fel a figyelmet a kari SWOT értékelés néhány pontja (113. oldal): bürokratikuság, szervezettségi problémák, zsúfoltság, illetve laza vizsgáztatás. A számonkérési formák közül dominánssá vált az írásbeli forma. A szak jellegéből fakadóan néhány tantárgy esetében viszont a szóbeli forma indokolt. Megfontolandó a szóbeli vizsgáztatás szerepének növelése.

A szakon végzett hallgatók elhelyezkedési adatai a jó színvonalú nyelvi, szakmai és gyakorlati ismeretek birtokában a tudományterület más képzési intézményeihez viszonyítva jónak tekinthetők.

Szakirányú továbbképzések

Európai Unió
Idegenforgalmi és szálloda vállalkozási
Kereskedelmi menedzsment
Vállalkozás és marketing
Vendéglátó és szálloda vállalkozási
Piac- és közvélemény-kutató
Protokoll és rendezvényszervező
Reklám szakközgazdász ill. szakértő

Mind a nyolc szakirányú továbbképzési szakon a képzés 4 féléves, levelező formában működik. A szakirányú továbbképzési szakok képzési követelményei megfelelnek a 7/1999 (II.1.) OM rendelet előírásainak. A kar által működtetett szakirányú továbbképzési szakok profilja megfelel az alapképzésben akkreditált tudományterületeknek. A szakok nyilvántartásba vétele, illetve regisztrációja megtörtént. A szakok szerepelnek a kar honlapján (szakok részletes leírása, illetve jelentkezési lap), a tantárgyak az intézeti, illetve intézeti tanszéki honlapokon találhatóak. A 10/2006. (IX.25) OKM rendelet 6§ 1. pontja szerint a szakirányú továbbképzési szakok tanterveinek is szerepelniük kell az intézmény honlapján. Jelenleg a szakirányú továbbképzési szakok tantervei nem találhatóak meg a kari honlapon, ezért ennek pótlását javasoljuk.

A szakirányú továbbképzési szakok hallgatói létszáma alacsony, illetve az utóbbi időben csökkenő, elsősorban a másoddiplomás képzés felértékelődésével párhuzamosan. Az új alapképzési struktúra kialakulását követően a továbbképzési szakok stratégiai újragondolása indokolt.

A tudományágban folyó képzések általános értékelése:

A Kar két hagyományos szakját (*Idegenforgalmi és Szálloda, Vendéglátó és Szálloda*) a jogszabályi feltételeknek megfelelően, a munkaerő-piaci viszonyokhoz és azok változásaihoz folyamatosan igazodva, erős gyakorlat-orientáltsággal, magas színvonalon végzi.

A *Kereskedelmi* (hagyományos főiskolai) szak pozíciója átlagos, néhány esetben jó (pl. magasabb a képesítésnek megfelelő munkahelyen dolgozók aránya, illetve az elhelyezkedési időtartam az átlagosnál rövidebb).

Összességében megállapítható, hogy a hagyományos főiskolai szakokon jó színvonalú képzés, a piaci igényekhez igazodó elméleti és gyakorlati oktatás folyik, a hallgatók nyelvi és számítástechnikai ismeretei jók.

A tudományágban az intézmény (kar) milyen szintű képzésre képes: FSz, A, M, PhD

A Kar színvonalas oktatásra képes felsőfokú szakképzési és alapképzési programokban. A Kar felső és középfokú jelezték, hogy mesterképzés indítását csak távolabbi időben tervezik. A mesterképzés feltételeinek a teljesítésére szükséges erősen növelni az oktatók tudományos kutatói aktivitását és fokozatát, illetve publikációs tevékenységét.

IV.2. NEVELÉS- ÉS SPORTTUDOMÁNYOK

Alapképzések (hagyományos szakok)

<u>Szak megnevezése:</u>	Közgazdász tanár (Idegenforgalmi-szállodai, szállodai és Kereskedelmi)
Vendéglátó-	
<u>Képzési szint:</u>	főiskolai
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező
<u>„Jogutód” szakja:</u>	Kereskedelem és marketing

<u>Szak megnevezése:</u>	Gazdasági szakoktató (Kereskedelmi, Vendéglátó)
<u>Képzési szint:</u>	főiskolai
<u>Képzési forma:</u>	levelező
<u>„Jogutód” szakja:</u>	Üzleti szakoktató

A főiskolai kereskedelmi-közgazdász tanárképzésnek viszonylag hosszú és pozitív hagyományai vannak a karon, mindhárom szakirányon (kereskedelmi, vendéglátó, idegenforgalmi). A képzés két fő formában, egyrészt a hagyományos, nappali főiskolai képzésben párhuzamosan, másrészt levelező-kiegészítőképzés formájában működik. A nappali párhuzamos képzés iránt elsősorban a jobban felkészült, motiváltabb hallgatók érdeklődnek, a levelező-kiegészítő képzésben a munkahelyi követelmények jelentik az erősebb motivációt. A közgazdász tanári szakokra jelentkező hallgatók száma az elmúlt években csökkenő. A szak képzési programja a képzési követelményekben rögzített kompetenciák megszerzését jó színvonalon biztosítja. A pedagógiai, pszichológiai elméleti,

illetve a módszertani alapozó modulokat tanítási és nevelési gyakorlat és szakszemináriumi modul egészíti ki. A tanítási és nevelési gyakorlatok jól szervezettek, ellenőrzésük folyamatos és magas színvonalú. A szakok oktatóin belül a tudományos fokozattal rendelkezők száma és aránya az elmúlt években javult. Az oktatáshoz szükséges infrastrukturális feltételek jó színvonalúan rendelkezésre állnak. A képzést hatékony gyakorló középiskolai és középiskolai vezető tanári rendszer egészíti ki. Az oktatásban jelentős és folyamatos az innováció, amelyet a szakhoz kapcsolódó oktatási pályázatok száma (PHARE, Apertus, illetve Soros Alapítvány) is mutat.

A közgazdász főiskolai tanári szakon az oktatás eredményessége jó, a 2002/2003 – 2005/2006 tanévek közötti időszakban mind a tantárgyi vizsgaeredmények (nappali 4,5-4,8, a kiegészítő-levelezőképzés 4,2-4,5) mind a záróvizsga eredmények (döntő része 4,5 feletti) jók. A vizsga átlagok magasnak tűnnek, bár erre részben magyarázat a hallgatói motiváció erősebb szintje, valamint a kiscsoportos képzési jelleg. A hallgatók lemorzsolódása megfelelő szintű, és ez hatékony követelményrendszer működését bizonyítja. A főiskolai közgazdász tanári szakos hallgatók (nappali képzés) elsősorban a főiskolai alapszakokon folytatják a TDK, a kutatási és demonstrációs tevékenységüket. Az oktatási modulok ellenőrzése, nyomon követése biztosított. A másoddiplomás jelleg miatt a pályakövetési rendszer csak speciális formában várható el.

A tudományágban folyó képzések általános értékelése:

A szakterületen a képzés jó, egyes területeken kiváló színvonalú. Kiemelésre érdemes a hallgatókkal történő egyénre szabott foglalkozás és a hallgatók tudományos diákköri munkába való bevonása.

A tudományágban az intézmény (kar) milyen szintű képzésre képes: FSz, A, M, PhD

A tanárképzés területén a főiskola tevékenysége szakmai körökben elismert, a képzés személyi és infrastrukturális feltételei mind BA, mind MA szinten adottak.

V. AZ ÚJ TÍPUSÚ ALAPSZAKOKON FOLYÓ KÉPZÉSEK ÉRTÉKELÉSE KÉPZÉSI ÁGANKÉNT

ÜZLETI

<i>Szak megnevezése:</i>	Turizmus-vendéglátás
<i>Szakirányok megnevezése:</i>	Idegenforgalom és szálloda, Vendéglátó és szálloda
<i>Képzési szint:</i>	BA
<i>Képzési forma:</i>	nappali, levelező, távoktatás
<i>Idegen nyelven folyó képzés:</i>	angol és német nyelven
<i>„Jogelőd” szakja:</i>	Idegenforgalmi és szálloda, Vendéglátó és szálloda

Oktatói háttér. A Turizmus-vendéglátás szak oktatói háttere összességében teljesíti a feltételeket és elvárásokat, lehetővé teszi a szak KKK-ban meghatározott követelményeinek teljesítését. A képzési program vezetői, a szakfelelős és szakirány felelősök teljes állásban foglalkoztatott vezető oktatók. A szakfelelős és a Vendéglátó és Szálloda szakirány felelőse rendelkeznek tudományos fokozattal, az Idegenforgalom és Szálloda szakirány felelőse az

akkreditációs eljárás idején rendelkezett PhD tanulmányai abszolutóriumával és tézisei megvédése előtt állt. Mindhárman szakterületük ismert és elismert oktatói.

A szakért felelős Turizmus-Vendéglátás Intézet két intézeti tanszéke, a Turizmus Intézeti Tanszék és a Vendéglátás Intézeti Tanszék összes oktatói létszáma tanszékenként meghaladja a húsz-húsz főt. A teljes időben foglalkoztatott oktatók mellett magas a részfoglalkozású illetve óraadó oktatók száma; a „külső oktatók” többsége a gyakorlatban dolgozó, akár több évtizedes szakmai gyakorlattal rendelkező, országosan jól ismert és elismert szakember. Ez lehetővé teszi, hogy az oktatás során az elméleti és gyakorlati képzés egyensúlyban legyen, s ez a humán erőforrás összetétel az egyik biztosítéka a kar gyakorlatorientált képzésének. Az intézet és rajta keresztül a kar egyik fő erőssége éppen az a képessége, hogy a szak és tartalmának fejlesztésébe és az oktatásba képes bevonni turisztikai és vendéglátó vállalkozások gyakorlati szakembereit.

A megelőző akkreditáció elfogadhatatlannak nevezte a tudományos fokozattal rendelkező oktatók számát és arányát; ebben mára jelentős fejlődés mutatkozik. Az eltelt időszakban több oktató szerzett tudományos fokozatot, s többen vesznek részt doktori képzésben. Mind a kar dékánja, mind pedig az intézet igazgatója hangsúlyozta a tudományos fokozat megszerzésének jelentőségét. Ugyanakkor ez továbbra is az egyik kiemelten fejlesztendő területe marad a humán erőforrás politikának. Ugyanez vonatkozik a tudományos munkát megjelenítő publikációkra: a tanszékek munkatársai publikációs tevékenységükben nagyobb hangsúlyt helyeznek a jegyzetek és tananyagok írására és konferencia-előadásokra, mint hazai (és külföldi) tudományos folyóiratokban való publikálásra. Ezt nemcsak az oktatók és képzésvezetők publikációs listája, hanem a Kar önértékelésen alapuló akkreditációs jelentése is alátámasztja, amelynek értelmében „A tudományos munka legfontosabb területe azonban ... a tananyagfejlesztés, szakkönyvek, tankönyvek, főiskolai jegyzetek írása, szakfordítások készítése” (39. oldal).

Az idegen nyelven folyó, de különösképpen az angol nyelvű oktatás emberi erőforrás feltételei adottak. A karon évek óta folyik angol és német nyelven való képzés. Mind az önértékelés, mind pedig a hallgatói vélemények alapján a képzésben résztvevő oktatók nyelvi kompetenciái többnyire jók vagy megfelelőek. A képzésben részt vesznek külföldi oktatók is, akik növelik a képzés színvonalát és nemzetköziességét. A látogatás során megfigyelt (angol nyelvű) órán a felsőoktatásban jól ismert, angol nyelvű képzésben nagy gyakorlattal rendelkező oktató tartott jó nyelvi szinten szemináriumot. Megjegyzendő azonban, hogy előfordulnak nyelvi nehézségek mind az oktatói, mind a hallgatói oldalon. Ezt esetenként magyar nyelvű magyarázattal küszöbölik ki.

Infrastrukturális feltételek. Az infrastrukturális feltételek megfelelnek a szak oktatásához szükséges infrastruktúrának. A kar rendelkezik megfelelő számú és méretű előadó- és szemináriumi teremmel. Kiemelendő – különösképpen a vendéglátás terén – a gyakorlati képzést az intézmény területén lehetővé tévő (fentebb már említett) gyakorlólhelyi infrastruktúra. Ezek az Alma Mater Tanüzem, az oktatókabinet két tankonyhája és két tanterme, valamint a KVIF Kar hallgatói által üzemeltetett, PSZF Karon működő tanterem és söröző, és egy sommelier terem, amelyek lehetőséget biztosítanak a vendéglátás-oktatás több területének, s egyben kedvelt étkezési és találkozási helye a főváros lakosainak. A Kar széleskörű vállalati gyakorlólhelyekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a hallgatók

számára az akadémiai képzésben megtanultakat a gyakorlatban is elsajátítani, s ily módon készségeiket fejleszteni.

A képzés tartalma, a tananyagok korszerűsége. A képzések tartalma, az egyes modulok (alapozó tárgyak, üzleti alapozó tárgyak, a szakra jellemző és a szakirányi modulok) arányai és tartalma megfelelnek a KKK-ban meghatározott követelményeknek, illetve kimeneti kompetenciák elérésének. A jogszabályban meghatározott tantervi tartalom teljesítése mellett a kar meg tudta őrizni és programjában meg tudta jeleníteni az intézmény több évtizedes tapasztalatát és értékeit. Ennek megfelelően a szakirányok elnevezése – és nagymértékben tartalma – a korábbi Idegenforgalmi és Szálloda, illetve Vendéglátó és Szálloda szak tartalmának felel meg. Tekintve, hogy a vizsgálat napjáig a szakon csak az első évfolyamon folyik oktatás, (az alapképzésen túl) a szak oktatására vonatkozóan gyakorlati tapasztalatok nem állnak rendelkezésre.

A Kar jelentős jegyzet- és tananyag-fejlesztési kultúrával és gyakorlattal rendelkezik; a két elődszak” oktatása nagymértékben épült az intézmény/kar oktatói által írt jegyzetekre, tankönyvekre, egyéb segédanyagokra. Ezt az értéket érdemes megőrizni a Turizmus-vendéglátás szak oktatásában; megfontolandó azonban a tananyag-fejlesztési politika során a más intézményekkel való együttműködés a tananyagfejlesztés terén – a Kar összpontosíthatná kapacitásait és szellemi erejét azokra a területekre, amelyek leginkább megfelelnek a kar erősségeinek.

A hallgatói teljesítmények mérése. Az önértékelés és a honlap segítségével megvizsgált tantárgyi tematikák alapján a számonkérés legjellemzőbb módja az írásbeli kollokvium. A tárgyak egy része gyakorlati jeggyel zárul. Egyes tantárgyak esetében az oktató évközi zárthelyi dolgozat(ok) és/vagy házi dolgozat segítségével követi a hallgatók szakmai fejlődését illetve méri le a hallgatók tudását. Az idegen nyelvű képzésben magasabb a szóbeli számonkérés aránya, ami előnyösen hat a hallgatók kommunikációs képességeire.

<u>Szak megnevezése:</u>	Kereskedelem és marketing
<u>Szakirányok megnevezése:</u>	Kereskedelem, Piac- és közvélemény-kutató
<u>Képzési szint:</u>	BA
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező, távoktatás
<u>Idegen nyelven folyó képzés:</u>	angol és német nyelven
<u>„Jogelőd” szakja:</u>	Kereskedelmi

A Kereskedelem és marketing alapszakon a képzés a 2005/2006/X/2/88. számú MAB határozat szerint a hagyományos *kereskedelmi* főiskolai szak jogutódjaként került indításra a KVIF Karon a 2006/2007-es tanévben. A képzés nappali (7 féléves), illetve levelező (8 féléves), valamint távoktatási (4 ciklusos) formában működik. A nappali képzés magyar, német, illetve angol nyelven folyik. A Kereskedelem és marketing alapszak képzési rendszere a Budapesti Gazdasági Főiskola szervezeti rendszerében speciális módon helyezkedik el. A képzési hagyományok következtében a szak indításában és működtetésében két kar (jogelőd szakok alapján) érdekelt. A nappali tagozatos Kereskedelmi és marketing alapszakos hallgatók a Külkereskedelmi Főiskolai Karra kerülnek felvételre, majd az 1. félévtől fele-fele arányban a két kar között megosztásra kerülnek. Így a Kereskedelmi és marketing alapszak képzése két karon, illetve két telephelyen, két karon működő intézeti tanszékek gondozásában

történik. Az előző speciális szervezeti rendszer különleges követelményeket támaszt a szakvezetése, a funkcionális irányítás és a minőségbiztosítási rendszer működtetése terén. Jelenleg a szervezeti rendszer még különösebb konfliktusokat nem okozott, de fokozott figyelmet igényel a szaktantárgyak, illetve szakirányok szervezésével kapcsolatban. A két karon a jelenlegi minőségbiztosítási rendszer, a hallgatói elégedettségvizsgálat, a hallgatói pályakövetési rendszer (kérdőívek, formák, gyakoriság) eltérnek egymástól. A hatékony működés ezek harmonizálását teszi szükségessé.

A Kereskedelem és Marketing alapszakon Kereskedelem, Marketingkommunikáció, Minőségmenedzsment és Nemzetközi marketing szakirányok kerültek elfogadásra. A MAB a Kereskedelem szakirány helyett Kereskedelem-szervező szakirány megjelölést javasolt. Az intézmény akkreditációs anyaga az alapszak indítási dokumentumaihoz képest egy többlet szakirányt is tartalmaz, Értékesítési logisztika elnevezéssel. Ez a szakirány még az intézményen belül nem került megalakításra, csak előkészítési fázisban van, a főiskola szenátusa még nem hagyta jóvá. A szakirány létesítésénél fokozott figyelemmel kell lenni a szakvezető személyére, mivel az intézményi akkreditációs anyagban Szucsákné dr. Ónodi Ágnes szerepel, aki tudományos fokozattal nem rendelkezik, így nem felel meg az alapszakok szakirány vezetőivel szemben támasztott jelenlegi követelményeknek. A KKF Karon az indítási anyagban elfogadott szakirányokat tudományos fokozattal rendelkező főállású oktatók irányítják.

A Kereskedelem és marketing alapszak I. évfolyam 1., illetve 2. félévében oktatott tantárgyak, illetve tantárgyfelelősök mindkét karon megfelelnek az alapszak indítási dokumentumában szereplő oktatókkal, így az alapszak követelményeinek eleget tesznek. Az alapszak képzésével kapcsolatos átfogó értékelés eddig nem történt, azt a tanévet követően tervezik.

A német és angol nyelvű Kereskedelem és marketing alapszakon tanuló hallgatók felkészültsége és szakmai motivációja az átlagosnál magasabb. A kisebb évfolyamok miatt a személyes kapcsolatok lehetősége tágabb, amely a hallgatói véleményekben is pozitívan megmutatkozik. Az I. éves angol és német nyelven tanuló hallgatók jó nyelvi átállási folyamatról számoltak be. Az idegen nyelven folyó Kereskedelem és marketing alapszakon az I. évfolyamon oktatott tantárgyak tantárgyfelelőseinek jelentős része külső részfoglalkozású oktató. Ez az arány a német nyelven folyó képzésben 70%, az angol nyelven folyó képzésben 50%. Indokolt a belső tantárgyfelelősök számának és arányának növelése a szaktárgyak és a szakirányú tantárgyak esetében, mert különben a képzés nem felel meg az akkreditációs követelményeknek. Az idegen nyelvű képzésben résztvevő oktatók az alapozó és módszertani tárgyak esetében döntő részben más oktatási intézmény munkatársai, így idegen nyelvű oktatási tapasztalatokkal is rendelkeznek. Az idegen nyelvű képzésben résztvevő tantárgyfelelősök jelentős része tudományos fokozattal rendelkezik, és a tudományos fokozat tudományterületi besorolása jól illeszkedik a tantárgy jellegéhez. Az angol és német nyelven oktatott tantárgyak esetében a jegyzetek, illetve oktatási segédanyagok idegen nyelven rendelkezésre állnak, amelyeket részben az adott főiskola, részben külföldi felsőoktatási társintézmények oktatói készítettek. A hallgatók az oktatás tárgyi feltételeit jónak értékelik. Az angol és német nyelvű alapszak képzésében jelenleg minőségbiztosítási rendszer (hallgatói véleményezés, pályakövetés) nem működik, ennek fejlesztése és bevezetése indokolt a jövőben.

<u>Szak megnevezése:</u>	Üzleti szakoktató
<u>Szakirányok megnevezése:</u>	Kereskedelmi, Vendéglátó
<u>Képzési szint:</u>	BA
<u>Képzési forma:</u>	nappali, levelező
<u>„Jogelőd” szakja:</u>	Gazdasági szakoktató

Az üzleti szakoktató képzésnek a KVF egyedüli intézménye Magyarországon. Az üzleti szakoktató képzés nappali és levelező tagozaton két szakirányban folyik összesen 80 fővel, jelentős sikerrel. A szakvezető és szakirány felelősök a szakterületük elismert szakemberei, az akkreditációs követelményeknek mester szinten is megfelelnek. A képzés a szakterületnek megfelelően interdiszciplináris jellegű.

A képzési ágban folyó képzések általános értékelése:

A képzés általános értékelésére a kezdeti tapasztalatok miatt még nincs igazán lehetőség. A szak programjának kidolgozásakor messzemenően figyelembe vették a korábbi szakoktató képzés tapasztalatait. A korábbi szakoktató képzés mind az üzleti tárgyak, mind módszertani vonatkozásban gyengébb felkészültséget adott, mint a főiskola hagyományos kereskedelmi szakos képzése. Különösen gyenge volt a korábbiakban a szakoktatók idegen nyelvi felkészültsége. Az új képzés ezeket a hiányosságokat igyekszik orvosolni. Öröndetes, hogy a korábban jellemző túlzott szakosítási törekvés enyhült. Az iskolákkal illetve a szakoktatókkal szoros kapcsolatban álló kereskedelmi vállalatokkal az Intézet kapcsolatai szorosak, a gyakorlat visszajelzéseire alapozva alakítják a képzés tartalmát.

EGYÉB ÉRTÉKELT TERÜLETEK:

1. Távoktatás

A BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kara a hazai felsőoktatási távoktatás egyik úttörő intézménye. A távoktatás módszertanát 1996-ban, a levelezőképzés keretén belül kezdték el alkalmazni és fejleszteni. A fejlesztésekbe külföldi és más hazai tapasztalatokat, illetve szakembereket is bevontak. A távoktatás sikerességét bizonyítja, hogy az intézmény felhagyott a levelező képzéssel, s helyette távoktatásban oktatja nem nappali tagozatos hallgatóit.

A képzés szervezése – szemeszter és ciklusok. A kar távoktatásának szervezése eltér a hagyományos, illetve a nappali tagozatra továbbra is jellemző, szemeszter alapú oktatásszervezéstől. A képzés 10 hónapos ciklusokra tagozódik, amelyen belül a hallgatók nagyfokú szabadságot élveznek a tantárgyak felvétele, a tantárgyi követelmények, konzultációk és vizsgák tekintetében. A konzultációk szervezését a hallgatók igényeihez igazítják. Egy-egy témájú konzultáción a hallgatóknak hét közben és hét végén is lehetőségük nyílik részt venni, választásuknak megfelelően. A konzultációk szervezésének minimum és maximum létszám szab határt – az egyiket gazdaságossági, a másikat hatékonysági okok indokolják. A BA-tantervekre vonatkozóan viszonylag magas kontaktóraszámot írnak elő a jogszabályok (a nappali képzés egyharmada); ez nagy terheket jelent az intézmény számára,

mert a távoktatás módszertana döntő mértékben az otthoni tanulás támogatását részesíti előnyben, és a hallgatók többsége is a távtanulást választja.

Tutorképzés. Az oktatók a távoktatásban való részvétel, illetve a megfelelő módszertan alkalmazása érdekében képzésben illetve továbbképzésben vesznek részt. Az e-learning térhódításának növekedésekor a képzés nagyobb hangsúlyt kapott (négy kurzus is indult); ma évente többnyire egy-két tutorképzési kurzust tartanak. A képzések elsősorban módszertani (távoktatási módszertani) kérdésekre terjednek ki, köztük általános (távoktatási) pedagógiai módszertanra, a számonkérés-vizsgáztatás módszerére, tartalmára és formájára, az értékelés módjára. A kurzusokra külső szakértőket vonnak be. A látogatás alatt folytatott beszélgetések alapján a képzések nem előre kialakított képzési terv vagy rendszer szerint folynak.

Tananyagok. A hallgatók beiratkozáskor tananyagcsomagot kapnak. A csomag tartalmazza valamennyi jegyzetet, könyvet, segédanyagot. A távoktatásban résztvevő hallgatók számára – a hagyományos tananyagok tartalmával gyakorlatilag megegyező – integrált távoktatási jegyzet készül. A jegyzetek többsége papíralapú, de a kar saját fejlesztéseinek eredményeképpen a hallgatók tanulását (CD-n hozzáférhető) elektronikus tananyagok, oktató CD-k segítik. A megvizsgált tananyagok összességében kellőképpen tartalmazzák a hallgatók önálló tanulását és önellenőrzését segítő instrukciókat, tanulási módszertani ajánlásokat, utasításokat, feladatokat. A jegyzetek szerkezete, módszertana és ikonrendszere nem egységes; az többnyire a szerzőktől függ. Az egységesítésre vannak törekvések.

Az ismeretek ellenőrzése. Az ismeretek ellenőrzésének rendszere összhangban áll a távoktatásban elvárt módszertannal. A hallgatók önellenőrző kérdésekkel ellenőrizhetik, milyen mértékben sikerült elsajátítani a tananyag egyes részeit. A jegyzetek beküldendő feladatokat is tartalmazzák, amelyeket a hallgatók otthon elkészítenek/megoldanak, majd azt beküldik. A hallgatók sms-ben kapnak visszajelzést, hogy az általuk megküldött megoldások megfelelnek-e vagy sem. Részletesebb értékelésben, visszajelzésben azonban nem részesülnek.

A vizsgáztatás nagymértékben elektronikus módon történik, azonban nem „távol”, hanem az intézmény területén, gépteremben, felügyelettel. Az 1800 távoktatásban résztvevő hallgató ily módon három nap alatt levizsgáztatható. A hallgatók – az esszékérdéseket leszámítva – azonnali visszajelzést kapnak a vizsga eredményességét illetően. Az esszékérdésekre adott válaszok értékelése több időt vesz igénybe. A vizsgáztatásnak ez a módja rugalmas, gyors visszajelzést biztosít a hallgatók számára, azonban a távoktatásban oly fontos részletesebb, szöveges értékelésre nemigen ad módot.

A számonkérés és a hallgatók felé megnyilvánuló rugalmasságot növeli, hogy a hallgatók szakdolgozatukat elektronikus úton is beküldhetik.

Nyelvoktatás a távoktatási tagozatokon. A nyelvoktatás a távoktatásban is nagy hangsúllyal bír – a BA képzésekben ez fokozódik. A nyelvtanulást írott és hanganyagok, valamint on-line elérhető tananyagok segítik. Ezek mind általános, mind pedig szaknyelvre vonatkozóan rendelkezésre állnak. A kontaktóra viszonylag kevés. A hallgatók – korlátozott óraszámban – nyelvórákat és nyelvi konzultációkat vehetnek igénybe. Ezek – szigorúan – kiscsoportos formában kerülnek meghirdetésre, novemberben, áprilisban és június végén. A

foglalkozásokra blokkosítva kerül sor. A hallgatóknak összesen 4x16 óra áll rendelkezésükre; ezeket akár egy nyelvre is felhasználhatják.

Szakmai gyakorlat. A hallgatók szakmai gyakorlata eltér a nappali tagozaton való gyakorlatszervezéstől. Nagyobb hangsúlyt kap a hallgató egyéni szervezése, illetve a hallgatónak a képzés alatti munkahelye. Ennek megfelelően a hallgatóknak igazolniuk kell, hogy legalább 480 órát töltöttek el a szaknak megfelelő munkaterületen. A hallgatókat ciklusonként megkérdezik, hogy hol és milyen munkakörben dolgoznak. A hagyományos főiskolai képzésben ez azt eredményezte, hogy a képzés végére a hallgatók 90%-a teljesítette a szakmai gyakorlati követelményeket. Megfelelően szigorú és dokumentált ellenőrzés-igazolások esetében a szakmai gyakorlat ilyen módon való teljesítése megfelel a szakmai gyakorlattal szembeni követelményeknek.

Összességében a kar távoktatását magas színvonalúnak tekintjük. A hiányosságok többségét a Kar vezetése – élükön a távoktatást hosszabb ideje, s jelenlegi vezetői beosztását megelőzően is irányító dékánnal – felismerte, s az azok kiküszöbölésére tett lépéseket megtette, vagy azokat tervezi.

2. Nyelvoktatás

Általános. A nyelvoktatás fontos helyet foglal el a kar valamennyi képzési programjában. A képzésért döntő mértékben az Idegen Nyelvi és Kommunikációs Intézet Turizmus-Vendéglátás Szaknyelvi Intézeti Tanszéke felelős, de a tágabb értelemben vett nyelvoktatásban más szervezeti egységek is részt vesznek. A hallgatók hat nyelv közül választhatnak (angol, német, francia, olasz, orosz, spanyol). A hagyományos főiskolai képzésben a nyelvórák száma viszonylag magas volt, a BA-képzésekre való áttérés azonban nyelvóracsökkenéssel járt együtt (kb. 60%). A Turizmus-vendéglátás szak esetében kimeneti követelménnyé vált két nyelv ismerete (pontosabban két nyelvből tett vizsga), az „elődszakok” követelményrendszeréhez képest. Mindez a nyelvoktatás átalakításához vezetett.

A nyelvoktatás átalakítása a BA szakok bevezetése előtt megkezdődött. A tartalmi átalakítás vezérelvét a kimeneti kompetenciák által meghatározott követelmények és a várható igények alakították (mire lesz a hallgatónak szüksége?). Az átalakítás mind tartalmi, mind pedig módszertani átalakítást is jelentett.

A tapasztalatok szerint a felvételt nyert hallgatók nyelvi készségei nagy szóródást mutatnak. Egyre nagyobb részük érkezik nyelvvizsgával, ugyanakkor a hallgatók egy része alig tud idegen nyelven írni és olvasni. Az intézet vezetője és munkatársai állítása értelmében szaknyelvet bármilyen nyelvi alappal lehet oktatni; annak nem feltétele a kiváló nyelvtudás. Ez vonatkozik az alacsony nyelvi készségekkel rendelkező hallgatókra is. Természetesen ebben az esetben nem biztos, hogy a hallgatók képesek az idegen nyelven a kimeneti kompetenciáknak megfelelő szinten kommunikálni. Ennek ellensúlyozására a hallgatók (külön térítés fejében) nyelvtanfolyamon kiegészíthetik a tantervi kereten belül elérhető nyelvórákat. A kurzusok között található nyelvvizsgára való felkészítés és felzárkóztató jellegű képzés is. A Karon kezdő nyelvi csoport nem indítható. A hallgatók 10-15 százaléka

nem veheti át az oklevelét a nyelvvizsga követelmények hiánya következtében. A szükséges nyelvvizsgát azonban egy-két éven belül ők is megszerzik.

Bizonyos – főképp kommunikáció típusú – tárgyakat a hallgatók idegen nyelven is felvehetik. Ez erősen fejleszti a hallgatók valós nyelvi készségeit, hiszen a nyelv ezáltal eszközzé és nem céllá válik. A karról évente 60-70 hallgató vehet részt Erasmus-ösztöndíjjal külföldi részképzésben. Ez a nyelvi készségeiket és szaknyelvtudásukat erősen fejleszti, így a nyelvi képzés fontos részét képezi.

A hallgatók a honlap segítségével alaposan és széleskörűen tájékozódhatnak a nyelvi követelményekkel és a nyelvoktatással kapcsolatban. A nyelvi és tantárgyi kínálaton és tematikákon túl megismerhetik a nyelvi követelményeket, a nyelvvizsgákat és azok követelményeit, de hozzáférnek mintavizsgákhoz és más, a nyelvtanulást és nyelvvizsga megszerzését segítő eszközökhöz.

Oktatók. A Kar nyelvoktatásában összesen több mint negyven oktató vesz részt. Az oktatók többsége vezető oktató (docens). Az intézeti tanszék több anyanyelvi oktatót és lektor alkalmaz; ez előnyösen hat mind a tanszéki munkára, mind pedig a nyelvoktatásra. Az oktatók széleskörű nyelv- és szaknyelvoktatási gyakorlattal rendelkeznek.

Tananyagok. A nyelvoktatáshoz és a szaknyelvi képzéshez tankönyvek megfelelő mértékben állnak rendelkezésre. A (szaknyelv)könyvek, illetve az intézeti tanszék által idegen nyelven oktatott készségfejlesztő tárgyakat segítő könyvek egy része az intézeti munkatársak által írt tananyag, más része a BGF más karának szerzőinek munkája, további könyveket pedig a hazai és nemzetközi tankönyvpiacra vásárolnak. Az írott tananyagokat hanganyagok és más segédanyagok egészítik ki.

3. Kereskedelem és Marketing Intézet

A Kereskedelem és marketing alapszak alapozó és törzstárgyi, valamint szakirányi moduljai két karon szervezettel külön elhelyezkedő intézeti tanszékek keretében folynak. Az alapszakért felelős intézet a Kereskedelem és Marketing Intézet két intézeti tanszékből, a Kereskedelmi Intézeti Tanszékből (KVIFK) és a Marketing Intézeti Tanszékből (KKFK) áll. A Kereskedelmi Intézeti Tanszék oktatói állománya 18 fő, amelyből 2 fő további jogviszonyban foglalkoztatott oktató. A fő állású oktatók tudományos fokozat szerinti megoszlása jelenleg a következő: 1 fő kandidátus, 7 fő dr.univ. A további jogviszonyban foglalkoztatott oktatók közül 1 fő kandidátusi, 1 fő Ph.D fokozattal rendelkezik. Az intézeti tanszék évek óta jelentős erőfeszítéseket tesz a saját nevelésű tudományos fokozattal rendelkező oktatók számának és arányának javítására. A következő 1-2 évben várhatóan 7 fő szerez tudományos fokozatot, amelyből 3 fő 50 év feletti, illetve 4 fő a 30-40 év közötti korosztályból kerül ki. A jelenlegi és a tervezett fokozatot szerzők száma jelentősen javítja az alapszak követelményeihez való igazodást. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók számának növelése továbbra is fontos feladat, mivel a főállású és a további jogviszonyban foglalkoztatott tudományos fokozattal rendelkező oktatókon belül magas az 50 év felettek aránya. A következő időszakban különös figyelmet indokolt fordítani az intézeti tanszéken

belüli generációváltás előkészítésére, illetve tudományos fokozattal rendelkező utánpótlás nevelésére.

A Kereskedelmi Intézeti Tanszék oktatói és oktatás szervezési diplomakonzultálási feladatai jelentik az oktatási teljesítményük döntő részét. A kötelező oktatási teljesítményük 96,3%-a az alapszakon jelentkezik. Az összes teljesített óraszám és a kötelező óraszám aránya 116,8%. A viszonylag magas magyar nyelvű nappali és távoktatási formában működő hagyományos kereskedelmi főiskolai szak és az idei tanévben megindult Kereskedelem és marketing BA alapszak megfelelő terhelést biztosít a jövőben is. A viszonylag magas oktatói terhelés miatt a kutatási tevékenység és a publikációs tevékenység viszonylag kevésnek értékelhető. A kutatási tevékenységen belül a vállalati K+F feladatok ellátása jobb színvonalú, amely elsősorban multinacionális kiskereskedelmi láncok áruházainak hatástanulmányait (az elmúlt 5 évben 5-6 db) takarják. Az intézeti tanszékre vonatkozóan összesített publikációs adatok nem állnak rendelkezésre, de az intézeti tanszék publikációs tevékenysége nem haladja meg a kari átlagot, és ez összességében viszonylag gyengének ítéltető. Az egy főre jutó éves publikációk száma 0,85 publikáció/oktató/év, viszonylag kedvezőbb a fokozattal rendelkezők publikációs tevékenysége, 3,42 publikáció/oktató/év. Viszont a karon jelzett nagyszámú PhD hallgató és az alacsony publikációs tevékenység között ellentmondás tapasztalható, amely arra a következtetésre vezet, hogy az intézményi akkreditációs anyagban szereplő fokozatszerzési időpontok optimistán kerültek meghatározásra. A publikációs tevékenységen belül a cikkek és a jegyzetek, valamint az oktatási segédletek a meghatározóak. A kar profiljának megfelelő publikációs tevékenység az átlagosnál gyengébbnek ítéltető, mivel a gazdaság és szervezéstudományi fokozattal rendelkezők esetében az egy főre eső publikációk száma elmarad a más tudományterületen dolgozók átlagához képest. Különösen igaz ez az idegen nyelvű publikációk számára vonatkozóan.

A Kereskedelem és Marketing Intézet Marketing Intézeti Tanszéke (KKFK) oktatói létszáma 13 fő, amelyből 3 fő részfoglalkozású. Az oktatók 53,8%-a (a főállású oktatók 60,0%-a, a részfoglalkozó oktatók 33,3%-a) tudományos fokozattal rendelkezik, amely mind a kari, mind a főiskolai átlagot meghaladja. A tudományos fokozattal nem rendelkezők közül 3 fő folytat Ph.D tanulmányokat, várhatóan 2-3 éven belül fokozatot szereznek. A Marketing Intézeti Tanszék oktatóinak korszerkezete viszonylag kedvezőtlen, az 55 év feletti korúak aránya az összes oktató esetében 53,8%, a minősített oktatók esetében 71,4%. A Marketing Intézeti Tanszék a következő 5-10 évben fokozott figyelmet kell, hogy fordítson a tudományos fokozattal rendelkező utánpótlás kinevelésére és az oktatói generációváltás előkészítésére.

A Marketing Intézeti Tanszék széles körűen vesz részt az oktatásban: a hagyományos szakok közül a Nemzetközi marketing és teljes körű minőségirányítási szak vezető intézete, a Külgazdasági gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment szak *Nemzetközi marketing*, valamint a Nemzetközi kommunikáció szak *Reklám* szakirányát irányítja. Az új alapszakok képzése közül a Kereskedelem és marketing alapszak szakvezetője és irányító intézete, továbbá az intézet részt vesz a Nemzetközi gazdálkodás és a Kommunikáció és médiatudományok alapképzés oktatásában. A jelenleg folyó képzések formája nappali, illetve levelező, az esti képzés kifutó. Az intézeti tanszékhez kapcsolódó hallgatók létszáma 220-230 hallgató/évre tehető, amely egy oktatóra vetítve a 17,3 fő hallgatót jelent, amely magas kapacitáskihasználást mutat.

A Marketing Intézeti Tanszék publikációs tevékenysége a főiskolai átlaghoz, valamint a kari átlaghoz viszonyítva is kiemelkedő. Az egy oktatóra jutó éves publikációk száma 4,8 publikáció/oktató/év, amely több mint ötszöröse a kari átlagnak. A kedvező oktatói összetétel (a tudományos fokozattal rendelkezők magas aránya) mellett is magasnak tekinthető a publikációk száma, mivel ez a fokozattal rendelkezők kari átlagához képest is magasabb (+41,2%). A publikációs tevékenységen belül még külön érdem a magyar és idegen nyelvű tudományos könyvek és könyvrészesetek magas aránya. Oktatási intézmény lévén viszont relatíve kevés a jegyzetek száma. A publikációk eloszlása erősen koncentrált, döntő részük 4-5 oktatóhoz kapcsolódik.

A Marketing Intézeti Tanszék kutatási, K+F és pályázati tevékenysége viszonylag szűk körű, a kutatási pályázatok közül csupán 1 OTKA pályázat tekinthető jelentősebbnek, illetve néhány kisebb jelentőségű, ad-hoc jellegű vállalati megbízás említésre méltó. A kutatási pályázati és kutatási tevékenység, valamint a vállalati megbízásokhoz kapcsolódó K+F tevékenység erősítése és tervszerűbbé tétele indokolt, különösen annak fényében, hogy ahhoz szükséges humán erőforrás feltételek messzemenően rendelkezésre állnak.

VI. A KAR TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK

Nyomatékosan javasoljuk a tudományos kutatások és publikációs tevékenység erősítését. Ennek segítése és ösztönzése érdekében erősíteni érdemes a tanszéki és egyéni kutatási és publikációs tervek elkészítését és azok ellenőrzését. Ennek – és a kutatások, publikációk követelményének – hangsúlyosan kell szerepelni az oktatói követelményrendszerben és a teljesítmények mérésében. Ehhez szükséges a kutatások és publikációk hangsúlyának áthelyezése a tananyagok-jegyzetek írásáról a tudományos publikációk, cikkek, szakkönyvek írására. Javasolt a nemzetközi szinten megjelenő publikációs tevékenység is.

Az idegen nyelven folyó képzés magas színvonalának érdekében javasolt nagyobb hangsúlyt fektetni az idegen nyelven folyó képzésben résztvevő oktatók nyelvi fejlesztésére és minőségbiztosítására. Javasolt az ilyen képzésben való részvétel feltételeinek meghatározása.

Javasoljuk – az írásbeli kollokviumok mellett – a több komponensből álló, a hallgatók készségeit jobban felmérő és követő értékelési és teljesítménymérő eszközök gyakoribb alkalmazását, mint amilyen a házi dolgozat, esettanulmány-feldolgozás, hallgatói projektek, prezentációk, (amennyiben a létszám engedi) szóbeli kollokvium. Tárgytól, szakterülettől és nem utolsósorban létszámtól függően ezek kombinálhatók, illetve alternatívái lehetnek egymásnak.

Az oktatói követelményrendszerben, illetve a távoktatás feltételeiben jelenjen meg a távoktatásban résztvevő oktatókkal szemben egy (mérhető) követelményrendszer. Ehhez készüljön egy, a képzéshez igazodó humán erőforrás fejlesztési terv.

Javasolt a távoktatási tananyagfejlesztésekre sztenderdeket kialakítani és azokat kötelezővé tenni. A sztenderdek terjedjenek ki a tananyagfejlesztés módszertanára, az integrált jegyzetben megjelenő oktatásmódszertanra, az ikonrendszerre, az önellenőrző kérdésekre, feladatokra és beküldendő feladatokra. Ez utóbbiak legyenek összhangban a tárgyak kreditértékével. A tananyagfejlesztést érdemes „központilag” irányítani és felügyelni; akár

külső szakértő(k) bevonásával, amennyiben az intézmény humán erőforrás kapacitásai saját tananyagfejlesztést irányító munkatársak alkalmazását nem teszik lehetővé.

A távoktatási formában tanuló hallgatók teljesítményének értékelése során – a távoktatásban megkövetelt módon – a kar fektessen nagyobb hangsúlyt a részletesebb, nemcsak megfelelt/nem megfelelt, illetve érdemjegyen keresztüli visszajelzésre. Ez elsősorban a beküldendő feladatok megoldásaira vonatkozik, de növeli az oktatás hatékonyságát és a hallgatók számára nyújtott tanulástámogatás minőségét, ha ez a vizsgateljesítményre is kiterjed. Nem javasolt a tesztszerű vizsga túlzott aránya a számonkérésen belül, mert az ilyen típusú vizsga korlátozottan alkalmas tudás ellenőrzésére és minősítésére, és nemigen alkalmas a megszerzett készségek felmérésére.